Гнатишин В.В.
Обговорити на сесії КМР
17.11.2021р

УКРАЇНА

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (НКРЕКП)

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua, веб-сайт: www.nerc.gov.ua

Виконавчий комітет Калуської міської ради Івано-Франківської області

вул. Івана-Франка буд.1,
м. Калуш,
Івано-Франківська обл.,
77300

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), розглянула рішення Калуської міської ради від 29.09.2021 № 835 «Про звернення Калуської міської ради щодо врегулювання ситуації з постачання енергоносіїв» надіслане до НКРЕКП листом Виконавчого комітету Калуської міської ради Івано-Франківської області від 13.10.2021 № 2530/02-26/02, та в межах компетенції повідомляє.

Щодо ціни на природний газ

Положеннями статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно з положеннями Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон України) з 01.10.2015 НКРЕКП не має повноважень щодо забезпечення проведення цінової політики на ринку природного газу (у частині встановлення цін на природний газ).

Крім того, відповідно до статті 3 Закону України ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема, забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені, вільного вибору постачальника природного газу.

Закон України передбачає, з одного боку, державне регулювання монопольних ринків (транспортування, розподіл, зберігання природного газу), з іншого – розвиток вільної добросовісної конкуренції на товарному ринку

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ КАЛУСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
№ 6148/02-26/03
від « 17 » ЛИС 2021 20 р.

UB НКРЕКП
№12631/16.2.2/7-21 від 03.11.2021

природного газу. Тобто, на оптовому і роздрібному ринках природного газу має діяти принцип вільного ціноутворення (крім випадку, коли з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу покладені спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України), що передбачено частиною другою статті 12 Закону України.

На сьогодні згідно з положеннями чинного законодавства України постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником природного газу та споживачем.

Разом з цим зазначаємо, що розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.10.2021 № 1234-р «Деякі питання діяльності акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» попередньо погоджено рішення правління НАК «Нафтогаз України» щодо укладення ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» (далі – ТОВ) договорів постачання природного газу бюджетним установам та організаціям відповідно до примірного договору, зокрема за даними вебсайту ТОВ, по ціні природного газу 13 658,42 грн за тис. куб. м (без ПДВ та тарифу на послуги транспортування природного газу).

Окремо зазначаємо, що відповідно до положень статті 12 Закону України постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором.

Права та обов'язки постачальників і споживачів визначаються Законом України, Цивільним і Господарським кодексами України, правилами постачання природного газу, іншими нормативно-правовими актами, а також договором постачання природного газу.

Законом України передбачено, що на підставі типових договорів, затверджених Регулятором, здійснюється постачання природного газу побутовим споживачам та постачання природного газу постачальником «останньої надії».

При цьому, постачання природного газу іншим споживачам, здійснюється на підставі договорів, що укладаються відповідно до вимог Цивільного та Господарського кодексів України та повинні містити істотні умови, визначені статтею 12 Закону України.

Разом з тим, відносини, які виникають між постачальниками та споживачами природного газу, з урахуванням їх взаємовідносин з операторами газорозподільної системи/газотранспортної системи регулюють Правила постачання природного газу, затверджені постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496 (далі – Правила постачання).

Згідно з пунктом 5 розділу II Правил постачання договір постачання природного газу повинен містити такі умови, що є істотними та обов'язковими для цього виду договору, у тому числі:

річні, місячні та/або добові обсяги природного газу, у тому числі в розрізі точок комерційного обліку (за необхідності), та/або допустиме їх відхилення;

ціна постачання природного газу за договором;

порядок та строки проведення розрахунків за поставлений природний газ;

відповідальність сторін за невиконання умов договору та підстави її застосування, у тому числі в разі перевищення споживачем підтверджених обсягів природного газу за відповідний період, а також механізми компенсації і повернення, які застосовуються, якщо рівні якості послуг постачальника за договором не виконуються, зокрема за неточності в рахунку чи його затримці (норма вноситься в договір за згодою сторін);

порядок зміни постачальника.

Варто зазначити, що договір постачання природного газу споживачу, що не є побутовим, не є типовим або примірним, а отже відповідно до частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі вільного волевиявлення, коли сторони мають право погоджувати на свій розсуд будь-які умови договору, що не суперечать законодавству.

Враховуючи вищезазначене, керуючись положеннями статті 179 Господарського кодексу України, сторони (постачальник та споживач) мають право за взаємною згодою змінювати умови договору або доповнювати його зміст, у тому числі щодо порядку визначення ціни природного газу, порядку здійснення розрахунків, тощо.

Крім того, згідно з положеннями частини першої статті 13 Закону України споживач має право, зокрема, на вільний вибір постачальника, безоплатну зміну постачальника, крім випадків, передбачених абзацом другим частини першої статті 14 Закону України.

Відповідно до положень частини першої та другої статті 14 Закону України всім споживачам гарантується право вибору постачальника.

Забороняється стягувати плату або вимагати будь-яку іншу фінансову компенсацію у зв'язку із зміною постачальника (крім випадків, коли така плата або компенсація прямо передбачена договором постачання із споживачем, що не належить до категорії побутових споживачів).

Ураховуючи вищевикладене, усі споживачі мають право на вільний вибір постачальника природного газу та безперешкодну його зміну за умови дотримання порядку зміни постачальника природного газу.

Щодо ціни на електричну енергію

Відповідно до статті 67 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) в Україні функціонує єдиний ринок «на добу наперед» (далі – РДН) та внутрішньодобовий ринок (далі – ВДР). Купівля-продаж електричної енергії на РДН та ВДР здійснюється за правилами ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку. Ціна купівлі-продажу електричної енергії на РДН визначається для кожного розрахункового періоду оператором ринку за принципом граничного ціноутворення на основі балансу сукупного попиту на електричну енергію та її сукупної пропозиції.

Поряд з цим, відповідно до частини другої статті 66 Закону учасники ринку мають право вільно обирати контрагентів за двосторонніми договорами, укладати ці договори у довільній формі та на умовах, що визначаються за домовленістю сторін з урахуванням певних обмежень. Зокрема, пунктом 6 частини другої цієї статті визначено, що виробники електричної енергії – державні підприємства, а

також господарські товариства, частка держави у статутному капіталі яких становить 50 відсотків та більше, господарські товариства, у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) належать іншим господарським товариствам, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій, а також дочірні підприємства, представництва та філії таких підприємств і товариств здійснюють продаж електричної енергії за двосторонніми договорами на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

При цьому відповідно до абзацу чотири пункту 9 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону з метою забезпечення прозорості та рівних умов для виробників електричної енергії державної, комунальної та приватної форм власності на ринку електричної енергії, тимчасово, до 01 квітня 2022 року, виробники електричної енергії (крім тих виробників, яким встановлено «зелений» тариф, та виробників електричної енергії, які за результатами аукціону набули право на підтримку) здійснюють продаж електричної енергії за двосторонніми договорами виключно на електронних аукціонах, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України. У період з 01 вересня 2021 року до 01 квітня 2022 року відпуск електричної енергії відповідно до укладених виробниками електричної енергії двосторонніх договорів (крім тих виробників, яким встановлено «зелений» тариф та виробників електричної енергії, які за результатами аукціону набули право на підтримку) може здійснюватися виключно у разі, якщо такі двосторонні договори були укладені за результатом проведення електронних аукціонів, порядок проведення яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

У 2021 році на РДН було реалізовано 11 %, на ВДР – 2 %, а за двосторонніми договорами – 87 % від загального обсягу продажу на ринку електричної енергії, тобто РДН не є основним сегментом ринку електричної енергії.

Ураховуючи викладене вище, учасники ринку самостійно визначають свою торгову стратегію та розподіляють обсяги купівлі/продажу електричної енергії по відповідним сегментам ринку на власний розсуд, зазначаючи у своїх заявках на торги ціну виходячи з принципу економічної доцільності (максимальної вигоди).

Із детальним роз'ясненням стосовно цін (тарифів) на електричну енергію можна ознайомитися на офіційному вебсайті НКРЕКП («Головна сторінка» / «Важливе для споживача» / «Інформація щодо цін (тарифів) на електричну енергію та соціальної підтримки побутових споживачів» за адресою https://www.nerc.gov.ua/?news=11691.

Голова НКРЕКП **В. Тарасюк**

І. Науменко